

4) пізнання алгоритмів оцінювання своєї діяльності та окремих її компонентів.

Таким чином, у статті проаналізовано та детально розглянуто чотири взаємопов'язаних компоненти структури логічного мислення шахістів: мотиваційно-цільовий, змістовний, операційно-функціональний та рефлексивний, які забезпечують високу ефективність їх змагальної діяльності.

Список літератури:

1. Терлецький О. М. Вплив занять шахами на розумову працездатність дітей. *Здоровий спосіб життя: зб. наук. ст.* Львів, 2010. Вип. 48. С. 44-48.
2. Бугерко Я. М. Процеси розгортання інтелектуальної рефлексії у модульно-розвивальному освітньому циклі. *Психологія і суспільство.* 2003. № 4. С. 46-53.
3. Вершинин М. А., Марсунов С. Н. Характеристика и особенности формирования структурных компонентов логического мышления шахматистов. *Фундаментальные исследования.* 2013. № 11. С. 1412-1417.
4. Вершинин М. А. Марсунов С. Н. Влияние шахматного всеобуча на формирование мыслительной деятельности учащихся общеобразовательных школ. *Фундаментальные исследования.* 2013. № 10, ч. 6. С. 1336-1340.
5. Височіна Н. Л. Самооцінка кваліфікованих шахістів та її вплив на результати спортивної діяльності : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01 / Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. Київ, 2011. 21 с.
6. Заика Е. В. Комплекс интеллектуальных игр для развития мышления учащихся. *Вопросы психологии.* 1990. № 6. С. 86-92.

Банах В.І. <https://orcid.org/0000-0002-0903-5002>

**ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ШЛЯХОМ
ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ПІДХОДІВ ДО НАВЧАННЯ**

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені
Тараса Шевченка

Анотація. У публікації розкривається питання удосконалення процесу навчання у закладах вищої освіти. Особистісний підхід повинен виступати суттю побудови освітнього процесу, його теоретичних основ і практики. Одним із способів поліпшення

ефективності навчання дослідники відзначають перспективність використання персоналізованого та персоналізованого підходів до організації освітнього процесу, у тому числі фізичного виховання.

Annotation. *The article reveals the issue of improving the learning process in higher education institutions. The personal approach, as a universal component for educational purposes should be the essence of the educational process, its theoretical foundations and practice. Researchers note that the use of a personalized approach to the organization of the educational process, including physical education, is one way to improve the effectiveness of learning.*

Протягом останніх років спостерігається тенденція погіршення здоров'я та фізичного розвитку студентів. На сучасному етапі розвитку вищої освіти відбуваються зміни організації, змісту фізичного виховання та його реалізації в освітньому процесі [15]. У зв'язку з цим актуалізуються питання, пов'язані з модернізацією підходів до організації та реалізації змісту фізичного виховання здобувачів вищої освіти. Сьогодні заняття з фізичного виховання у деяких ЗВО проводяться протягом першого-другого років навчання, їхня кількість у тиждень становить одну, рідше – дві навчальні пари або 2 та 4 години відповідно [15]. У подальшому, як правило, таку фізичну активність пропонується здійснювати під час факультативних занять. Така ситуація не сприяє досягненню студентами мінімально необхідної норми фізичної активності і не забезпечує успішне вирішення завдань педагогічного процесу. Окрім цього, у деяких ЗВО компонент «Фізичне виховання» вилучили із навчальних планів. Така організація фізичного виховання не сприяє не тільки розвитку, а й збереженню на досягнутому рівні показників психофізіологічного стану і здоров'я. У зв'язку з цим необхідно реалізовувати додаткові заняття фізичними вправами, передусім у позааудиторний час [4]. Тому можна стверджувати про актуалізацію питань, пов'язаних із шляхами розв'язання виокремленої наукової проблеми.

Одна з основних причин поміж зазначених, пов'язана з мотивацією: на сьогоднішній день фізичне виховання студентів не забезпечує реалізації обов'язкової умови педагогіки – співпраця педагога і вихованця [12], навпаки, має місце ситуація, коли викладач і студент знаходяться в ситуації протистояння [13]. Значною мірою це пов'язано із

неврахуванням викладачем ціннісних орієнтацій, потреб, інтересів, що складають сутність особистості студента. Відтак фізичне виховання у свідомості студентів стає механічною діяльністю, а її головна мета – скласти нормативи й отримати залік [3]. Водночас дослідники зазначають, що навіть у випадку наявності відповідної мотивації у здобувачів, надважливим є проблема наявності програм фізичної активності, які пропонуються студентам для реалізації у позааудиторний час, що обов'язково враховують індивідуальні особливості кожного з них.

З метою підвищення ефективності навчання дослідники [5] відзначають перспективність використання персоналізованого та персоналізованого підходів до організації освітнього процесу, у тому числі фізичного виховання. У зв'язку з цим необхідно зазначити, що на сучасному етапі більшість дослідників у персоналізованому підході вбачають використання поглядів педагогічних персоналій у контексті розвитку освіти в Україні [5]. З огляду на це, фахівці також звертають увагу на використання інноваційних підходів залучення студентів до рухової діяльності та впровадження їх в методики шляхом проведення квестів, флешмобів і батлів та інших заходів у різній формі фізкультурно-оздоровчих занять [8]. Проблема персоналізації освітнього процесу у закладі вищої освіти вимагає свого адекватного психолого-педагогічного вирішення. У зв'язку з цим необхідно модернізувати цільові характеристики на основі становлення особистості до освітнього процесу. Звідси, цілі повинні враховувати, що вищою цінністю освітнього процесу є сама особистість індивіда, який навчається, на кожному етапі освітнього процесу. Особистісний вимір, на думку деяких дослідників [10], виступає суттю побудови освітнього процесу, його теоретичних основ і практики. Затвердження загальнолюдського компонента в освітніх цілях вимагає іншого підходу до вивчення людини як початкової для педагогіки категорії.

Передусім відзначаємо, що дотепер у психолого-педагогічній літературі відсутнє чітке розуміння термінопонять «персоналізований підхід» та «персоналізований підхід». Відкритим залишається також питання про застосування на сучасному етапі цих підходів у професійній освіті, про їхні особливості, характерні ознаки, а також конкретизовані критерії, показники та рівні. Тому необхідно спрямувати на конкретизацію змісту означених категорій у аспекті розв'язання

проблеми, пов'язаної з наданням процесу фізичного виховання у закладі вищої освіти персоналізованого характеру.

Зазначимо, що значна кількість дослідників [5] у зв'язку з багатьма причинами при організації фізичного виховання на сучасному етапі реально використовувати лише деякі маркери, один із них – соматичний тип конституції або соматотип. Вказана ознака індивіда розглядається фахівцями як комплексний показник, котрий є частиною інтегральної індивідуальності людини, відзначається стійкістю, асоційованістю з певним станом реактивності організму, темпами онтогенезу та зв'язком із процесами життєдіяльності [5, 11]. Зважаючи на це процес навчання автори [8] рекомендують здійснювати за рахунок диференційованого навчання, беручи в основу диференційоване оцінювання рівня фізичної підготовленості в залежності від соматотипу студентів.

З іншого боку необхідно зазначити, що дослідники [10] не ототожнюють диференціацію та індивідуалізацію з персоналізацією освітнього процесу. Зокрема, індивідуалізація останнього ґрунтується, переважно на індивідних особливостях, тоді як особистісно-зорієнтований освітній процес – на особистісних, а персоналізоване – на індивідних, особистісних особливостях та емоційно-почуттєвій сфері індивіда.

Чинна система фізичного виховання у ЗВО використовує три рівні організації занять різного ступеня регламентації. Так, перший рівень відображає академічну (обов'язкові навчальні пари) форму, другий – факультативні (самодіяльні заняття у секціях, клубах за інтересом) форми, третій – самостійні (індивідуальні й групові заняття спортивного чи фізкультурно-кондиційного характеру) форми, а також спортивно-ігрові заняття за вільним вибором, змагальні форми організації занять, туристичні походи, «малі» форми занять.

Фахівці в якості використання інноваційного особистісного підходу до удосконалення навчального процесу здійснюють секційну та гурткову роботу, шляхом вільного вибору визначених видів рухової діяльності чи спорту тощо. Сучасний процес дозволяє використання у фізичному вихованні та спорті нових інноваційних технічних засобів та пристроїв типу фітнес-трекерів, «розумних футболок», «розумних» браслетів, які через мобільний додаток дозволяють здійснювати контроль за діяльністю функціональних систем та дозувати фізичне навантаження. Система «Оцінка рівня соматичного здоров'я студентів» та «соматотипу» з використанням електронних таблиць або табличного редактора Excel дозволяє здійснювати

експрес-оцінку рівня здоров'я студентів та в подальшому ефективно здійснювати підбір і дозування засобів і методів підготовки студентів зважаючи на їх бажання

Список літератури:

1. Бойчук Ю. Єдинак Г.; Дутчак М., Трачук С. *Методологічні засади організації фізичного виховання в навчальних закладах України. Фізична активність, здоров'я і спорт.* 2012. № 2 (8). С. 11-16.
2. Глазирін І. Д. *Основи диференційованого фізичного виховання : монографія.* Черкаси : Відлуння, 2003. 352 с.;
3. Дутчак М., Трачук С. *Методологічні засади організації фізичного виховання в навчальних закладах України. Фізична активність, здоров'я і спорт.* 2012. № 2 (8). С. 11-16.
4. Єдинак Г. А. Деякі теоретико-методичні аспекти посилення мотивації студентів до систематичної фізичної активності оздоровчої спрямованості. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт.* 2014. № 118 (3). С. 109-113
5. Єдинак Г. А., Зубаль М. В., Мисів В. М. *Соматотипи і розвиток фізичних якостей дітей : монографія.* Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2011. 280 с.
6. Завидівська Н. Н. *Фундаменталізація фізкультурно-оздоровчої освіти: аспект здоров'язбережувального навчання студентів : монографія.* Київ : УБС НБУ, 2012. 402 с..
7. Макарова Н.Ю. *Сучасні інноваційні методи індивідуальних фізичних навантажень для студентів. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України.* 2015. № 2 (64). С.24-27.
8. Москаленко Н., Торбанюк Г. *Інноваційні підходи до залучення школярів і студентів до рухової діяльності* Спортивний вісник Придніпров'я. 2019. №2. С.115-121
9. Москальов В.В., Русанов М.В. *Диференційний підхід до кожного студента як основа інноваційного навчання на заняттях із фізичного виховання у ВНЗ.* Харків : 2017. С. 338-349.
10. Никитюк Б. А. *Интеграция знаний в науках о человеке (интегративная анатомическая антропология) : монографія.* Москва : Спорт АкадемПресс, 2000. 440 с.;
11. Носко М. О. *Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні : монографія.* Київ : СПД Чалчинська Н. В., 2014. 340 с.

12. Томащук О. Г., Сенько В. І. Організація фізичного виховання студентів закладів вищої освіти у сучасних умовах. Матеріали XVI всеукраїнської практично-пізнавальної конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього». 2020. – Режим доступу: aukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/46-shistnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/357-organizatsiya-fizichnogo-vikhovannya-studentiv-zakladiv-vishchoji-osviti-u-suchasnikh-umovakh
13. Томенко О. А. Теоретико-методологічні основи неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді : автореф. дис... д-ра наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 Нац. ун-т фіз. вих. і спорту України. Київ, 2012. 36 с.
14. Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах : Лист МОН України від 25.09.2015. № 1/9 – 454

Боднар Я.Б. <https://orcid.org/0000-0001-7863-6613>

ВПЛИВ СОКІЛЬСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ТІЛОВИХОВАННЯ ГАЛИЦЬКОЇ МОЛОДІ (КІНЕЦЬ ХІХ-ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

Анотація. У статті йде мова про діяльність спортивного товариства "Сокіл" в кінці ХІХ-на початку ХХ століття, визначається його роль у формуванні молодого українця.

Annotation. The article deals with the activities of the "Sokil" sports club in the late 19th and early 20th centuries, and defines its role in the formation of the young Ukrainian.

Як складова національно-культурного життя, фізкультурно-спортивний рух зародився в Галичині наприкінці ХІХ ст. Саме в цей час у сфері виховання відчувався вплив Заходу. На відміну від Наддніпрянської України, галицький фізкультурний рух у своєму розвитку мав добрий приклад, вартий наслідування. Йдеться про становлення і розвиток чеського гімнастичного товариства "Сокіл", яке з часом трансформувалося у всенародний визвольний рух і протягом короткого часу знайшло своїх прихильників і серед інших народів.